

LEDERS BERETNING 2016

Forsvarsdepartementet (FD) er et regjeringskontor med ansvar for utforming og iverksetting av norsk sikkerhets- og forsvarspolitik. Departementet er videre ansvarlig for overordnet styring og kontroll av underlagte etaters virksomhet. Som en del av den utøvende statsmakt fører Forsvarsdepartementet tilsyn med etatenes virksomhet.

2016 var det siste året i langtidsplanen for forsvarssektoren «*Et forsvar for vår tid*» for perioden 2013-2016. Forsvarsdepartementet fulgte i 2016 opp gjeldene langtidsplan for forsvarssektoren i samsvar med Stortingets vedtak.

Drift av Forsvarsdepartementet er budsjettet på *kap. 1700 Forsvarsdepartementet, post 01 driftsutgifter*. Tildelingen på posten dekker Forsvarsdepartementets ordinære driftsutgifter som lønn og godtgjørelser, reiser i inn- og utland, representasjon, kompetanseoppbygging, utgifter til husleie samt vedlikehold og drift av bygningsmassen. I tillegg dekker posten alle utgifter til Forsvarsdepartementets andel av Norges delegasjon til NATO, Forsvarsdepartementets spesialutsending til den norske ambassaden i Washington og London og en stilling som assisterende forsvarsråd i EU-delegasjonen. Videre gjennomfører Forsvarsdepartementet en historisk gjennomgang av dekorasjonssaker knyttet til andre verdenskrig, og utgifter til etisk råd og dekorasjonsrådet er også innarbeidet i budsjettet. I tillegg regnskapsfører FD på andre kapitler og poster, dels basert på belastningsfullmakter, og dels basert på tildeling. Dette gjelder bl.a. bokføring av investeringskostnader under kap. 1760, post 45, FDs internrevisjon, overføring av Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt og ulike tilskuddsordninger.

FD har vært kostnadsbevisste og har utøvd strenge prioriteringer ifm. gjennomføringen av aktiviteten i 2016. FDs driftsregnskap (kap. 1700, post 01) viser i 2016 et samlet mindreforbruk på omlag 12 mill. kroner. Mindreforbruket utgjør 2,7% av de totale midlene som er stilt til disposisjon for departementet. Regnskapet for 2016 viser et dekkende bilde og er avlagt i henhold til økonomiregelverket i staten. Regnskapet er ført etter kontantprinsippet, jf. bevilgningsreglementet § 3, tredje ledd.

FDs kapitalregnskapet viser innskutt egenkapital i forbindelse med omdanning av Luftforsvarets hovedverksted på Kjeller (LHK) til statsforetak (AIM), jf. Prop. 3 S (2011-2012), jf. Innst. 60 S (2011-2012) og Meld. St. 3 (2011-2012) Statsrekneskapen 2011.

Forsvarsdepartementet har i 2016 gjennomført en intern OU-prosess, hvor hensikten var å skape økt intern effektivitet og å redusere kostnader. Tiltak for å oppnå dette er blant annet å justere på den interne organiseringen, redusere antall faste stillinger og unngå dobbeltarbeid samt videreutvikle arbeidsprosesser og økt samarbeid på tvers av avdelingene. Tiltakene i 2016 har blitt gjennomført iht. tidsplan og målsettinger, og ny organisasjonsstruktur ble satt i drift fra 1. september. Tiltak for å forbedre arbeidsprosesser fortsetter i 2017.

Forsvarsdepartementets interne virksomhetsplan for 2016 beskriver prioriterte mål for virksomheten. Disse målene ligger til grunn for vurdering av måloppnåelsen for 2016. Basert på virksomhetsplanen utarbeides det risikobilder og risikoreducerende tiltak som evalueres av topplergruppen i departementet. FD er fornøyd med samlet måloppnåelse i 2016.

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyringen i staten, med tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet, herunder rundskriv R-115 om utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap.

Forsvarsdepartementet mener at årsregnskapet gir et dekkende bilde av disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld. Riksrevisjonen reviderer regnskapet for Forsvarsdepartementet og gir en revisjonsberetning.

Erik Lund-Isaksen
Departementsråd

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2016

Vedlegg 3

Utgiftskap.	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling *	Regnskap 2016	Merutgift (-) og mindrettgift
0021	Statsrådet (bealstningsfullmakt)	01	Driftsutgifter	B	836 000	823 017	12 983
0164	Fred, forsoning og demokrati (bealstningsfullmakt)	71	ODA-godkjente land på Balkan	B	6 000 000	4 592 773	1 407 227
0164	Fred, forsoning og demokrati (bealstningsfullmakt)	72	Global sikkerhet, utvikling og nedrustning	B	957 575	957 575	0
0164	Fred, forsoning og demokrati (bealstningsfullmakt)	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land	B	3 005 000	2 733 784	271 216
0471	Statens erstatningsansvar (bealstningsfullmakt iht. Rundskriv G 03/2006)	71	Driftsutgifter	B	0	670 416	
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift (R-116 av 12.03.2015)	01	Driftsutgifter	B	0	25 083 672	
1700	Forsvarsdepartementet	01	Driftsutgifter	A,B	417 356 000	427 480 116	-10 124 116
1700	Forsvarsdepartementet	73	Forskning og utvikling	A,B	34 957 000	30 586 347	4 370 653
1716	Forsvarets forskningsinstitutt	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	A,B	187 631 000	187 631 000	0
1719	Fellersutgifter og tilskudd til foretak under FD	01	Driftsutgifter	A,B	336 457 000	146 808 818	189 648 182
1719	Fellersutgifter og tilskudd til foretak under FD	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	1 504 444 000	2 279 517	148 164 483
1719	Fellersutgifter og tilskudd til foretak under FD	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	A,B	5 375 000	3 000 000	2 375 000
1719	Fellersutgifter og tilskudd til foretak under FD	71	Overføringer til andre	A,B	59 879 000	56 439 790	3 439 211
1719	Fellersutgifter og tilskudd til foretak under FD	78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale c	A,B	300 620 000	292 143 461	8 476 539
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	01	Driftsutgifter	A,B	1 638 000	1 392 793	244 207
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansie	A,B	317 000	119 511	197 489
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	45	Større utstyranskaffelser og vedlikehold	A,B	586 055 000	419 597 451	166 457 549
1761	Nye kamphvy med baseløsning	01	Driftsutgifter	A,B	11 653 000	11 369 959	283 041
1792	Norske styrker i utlandet	01	Driftsutgifter	A,B	85 918 000	85 928 750	-10 750
1795	Kulturelle og almennytt formål	72	Overføringer til andre	A,B	2 564 000	2 564 000	0
<i>Sunn utgiftsført</i>					2 191 662 575	1 702 203 749	489 458 826
Inntektskap		Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2016	Merinntekt og mindrettgift (-)
4700	Inntekter FD	01	Driftsinntekter FD	A,B	23 371 000	45 476 370	22 105 370
4719	Fellesinntekt under FD	01	Driftsinntekter kap 1719/01	A,B	3 791 000	9 604 236	5 813 236
4760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (FDs andel)	45	Større nyanskaffelser	A,B	12 242 000	13 836 034	1 594 034
5309	Tilfellede inntekter	29	Ymse	A,B	0	2 361 344	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift	A,B		41 049 142	
<i>Sunn inntektsført</i>					39 404 000	112 327 126	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						1 589 876 623	
Kapitalkontoer							
60081301	Inntekter NB					188 971 576	
60081302	Utgifter NB					-1 780 619 871	
7xxxxx	Endring i mellomværende med statskassen					-1 771 673	
<i>Sunn rapportert</i>							
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
Konto		Tekst			2016	2015	Endring
627017	Innskutt egenkapital**				353 000 000	353 000 000	0
7xxxxx	Mellomværende med statskassen				-9 244 190	-11 015 862	1 771 672

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

** Innskutt egenkapital i forbindelse med omdanning av Luftforsvarets hovedverksted Kjeller (LHK) til statsforetak (ATM),

jf. Prop. 3 S (2011-2012), jf. Innst. 60 S (2011-2012) og Meld. St. 3 (2011-2012) Statsregnskapen 2011.

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra 2015	Årets tildelinger**	Samlet tildeling
0021/01 - belastningsfullmakt		836 000	836 000
0164/71 - belastningsfullmakt		6 000 000	6 000 000
0164/72- belastningsfullmakt		957 575	957 575
0164/73 - belastningsfullmakt		3 005 000	3 005 000
0471/71 - belastningsfullmakt iht. Rundskriv G 03/2006	Ingen beløpsgrense		0
1633/01 - belastningsfullmakt iht. R-116 av 12.03.2015	Ingen beløpsgrense		0
Kap. 1700, post 01	41 000	417 315 000	417 356 000
Kap. 1700, post 73	2 918 000	32 039 000	34 957 000
Kap. 1716, post 51		187 631 000	187 631 000
Kap. 1719, post 01	11 599 000	324 858 000	336 457 000
Kap. 1719, post 21	19 903 000	130 541 000	150 444 000
Kap. 1719, post 43	2 376 000	2 999 000	5 375 000
Kap. 1719, post 71	5 096 000	54 783 000	59 879 000
Kap. 1719, post 78	866 000	299 754 000	300 620 000
Kap. 1760, post 01*	0	1 638 000	1 638 000
Kap. 1760, post 44*	0	317 000	317 000
Kap. 1760, post 45*		586 055 000	586 055 000
Kap. 1761, post 01*		11 653 000	11 653 000
Kap. 1792, post 01*		85 918 000	85 918 000
kap. 1795, post 72		2 564 000	2 564 000

* Midler tildeles flere etater på disse postene, herunder Forsvaret, NSM og FB. Oversikten viser FDs andel av posten.

** Tildelingen er i henhold til skriv fra departementsråden i FD av 3. januar 2017.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2016

	Note	2016	2015
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinnbetalinger	1	745 500	651 500
Andre innbetalinger	1	70 532 484	68 522 987
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		71 277 984	69 174 487
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	348 286 685	330 467 517
Andre utbetalinger til drift	3	716 338 467	286 336 755
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		1 064 625 152	616 804 272
Netto rapporterte driftsutgifter		993 347 168	547 629 785
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	126
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	126
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	0	348 275 733
Utbetaling av finansutgifter	4	28 058	46 680
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		28 058	348 322 413
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		28 058	348 322 287
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	612 466 867	603 884 241
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		612 466 867	603 884 241
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)			
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		41 049 142	39 196 410
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		25 083 672	30 110 274
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-15 965 470	-9 086 136
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		1 589 876 623	1 490 750 177
Oversikt over mellomværende med statskassen **			
Eiendeler og gjeld		2016	2015
Fordringer		2 073 427	-945 268
Lån til ansatte		2 145 738	3 144 285
Kasse			7 047
Skyldig skattetrekk		-13 414 335	-13 221 926
Skyldige offentlige avgifter		-49 020	
Annen gjeld			
Sum mellomværende med statskassen	8	-9 244 190	-11 015 862

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Gebyrer	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>	0	0
Tilskudd/overføring	0	0
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Leieinntekter - Fanehallen	745 500	651 500
Sum salgs- og leieinnbetalinger	745 500	651 500
<i>Andre innbetalinger</i>		
Viderefakturering av påløpte utgifter	68 171 140	68 522 987
Tilfeldige og andre inntekter	2 361 344	
Sum andre innbetalinger	70 532 484	68 522 987
Sum innbetalinger fra drift	71 277 984	69 174 487

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2016	31.12.2015
Lønn	303 992 386	291 527 444
Arbeidsgiveravgift	41 049 142	39 196 410
Pensjonsutgifter*	0	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-6 697 661	-8 388 890
Andre ytelser	9 942 818	8 132 553
Sum utbetalinger til lønn	348 286 685	330 467 517
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
Antall årsverk**	363	384
<p>** Tallene er hentet fra FDs økonomisystem. Statistikken omfatter personell som var tilsatt i departementet pr. 31. 12. 2016 og 31.12.2015 og omfatter både sivile/militære, fast ansatte, vikarer og tilsatte på engasjement. Følgende er ikke inkludert i tallene;</p> <ul style="list-style-type: none"> o Arbeidstakere som var i ulike former for 100 % permisjon (f.eks.fødselspermisjon, permisjon med overgang til ny stilling) og på hospitering per 31.desember. o Stillinger i utlandet Politisk ledelse 		

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2016	31.12.2015
Kostnader lokale	69 127 475	82 749 231
Kontorutgifter	15 676 044	17 182 999
Reiser og diett	20 027 878	21 248 422
Representasjon	2 893 227	4 057 754
Kurs, seminarer og konferanser	3 957 736	3 797 299
IKT og telefonkostnader	48 892 608	63 959 257
Transportmidler	1 152 488	1 310 154
Kjøp av fremmede tjenester*	527 922 393	58 440 259
Kjøp av tjenester til organisasjonsutvikling, rekruttering mv.	26 018 203	29 799 602
Erstatninger	670 416	3 791 780
Øvrige driftsutgifter	0	
Sum andre utbetalinger til drift	716 338 467	286 336 755

*Ulik bokføring i 2015 og 2016. Konto 4700 FoU ikke i bruk i 2016. Erstattet med kjøp av fremmede tjenester.

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Valutagevinst	0	126
Annen finansinntekt		
Sum innbetaling av finansinntekter	0	126

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	28 058	46 680
Sum utbetaling av finansutgifter	28 058	46 680

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Forskning og utvikling (konto 4700 FoU)*	0	348 275 733
Øvrige utbetalinger til investering	0	0
Sum utbetaling til investeringer	0	348 275 733

*Ulik bokføring i 2015 og 2016. Konto 4700 FoU ikke i bruk i 2016. Erstattet med kjøp av fremmede tjenester.

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2016	31.12.2015
Støtte til frivillige organisasjoner	57 155 707	55 919 456
Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter	291 702 062	258 539 837
Overføringer til Stiftelsen Akershusfestning for kunst og kultur og Nordland Røde Kors Krigsmuseum	2 564 000	2 492 000
Internasjonalt materiellsamarbeid	73 414 098	100 982 948
Basisbevilgning til Forsvarets forskningsinstitutt	187 631 000	185 950 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	612 466 867	603 884 241

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2016		Forskjell
	Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	353 000 000	0	353 000 000
Obligasjoner			0
<i>Sum</i>	353 000 000	0	353 000 000
Omløpsmidler			
Kundefordringer	280		280
Lån til ansatte	2 145 738	2 145 738	
Andre fordringer	2 073 427	2 073 427	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende			0
<i>Sum</i>	4 219 445	4 219 165	280
Langsiktige gjeld			
Annen langsiktig gjeld			0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	112 578		112 578
Skyldig skattetrekk	-13 414 335	-13 414 335	0
Skyldige offentlige avgifter			0
Annen kortsiktig gjeld	-49 020	-49 020	0
<i>Sum</i>	-13 350 777	-13 463 355	112 578
Sum	343 868 668	-9 244 190	353 112 858

* Innskutt egenkapital i forbindelse med omdanning av Luftforsvarets hovedverksted Kjeller (LHK) til statsforetak (AIM), jf. Prop. 3 S (2011-2012), jf. Innst. 60 S (2011-2012) og Meld. St. 3 (2011-2012) Statsrekneskapen 2011.

Prinsippnote til årsregnskapet 2016

Årsregnskap for Forsvarsdepartementet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Forsvarsdepartementet er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger Forsvarsdepartementet står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Forsvarsdepartementet har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet Forsvarsdepartementet har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser Forsvarsdepartementet står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Forsvarsdepartementet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Forsvarsdepartementet har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.